

Japonský den v Praze

Petra Tlčimuková, FF MU, Ústav religionistiky

Praha je jako každé hlavní město místem, kde se koncentrují mimo jiné i mnohé kulturní či kulturně-vzdělávací události. Mezi takové události patřil i Japonský den, jehož konání připadlo na 27. února 2010. Není snad žádným překvapením, že pro pořádání celé akce byly vybrány prostory Národního domu na Smíchově, který je, jakožto hodnotná vrcholně secesní architektonická památka města Prahy, vysoce reprezentativním a vyhledávaným kulturním centrem.

Celé odpoledne ve Smíchovském domě bylo vyhrazeno výhradně japonským tradicím. Program určený milovníkům japonského umění a ostatně všem, kdo mají zájem o japonskou kulturu byl započat ve 14.00 hodin. Již u vstupu vítala s úsměvem na rtech, lehkým předkolem a japonským pozdravem „Konnichiwa!“ přichozí návštěvníky poměrně početná a do kimon oděná skupina Japonců. Stáli v zástupu po obou stranách červeného koberce, který se linul po schodech až do prvního patra, totiž k velkému sálu, ve kterém se měl odehrávat hlavní program dne. Sál i balkon celkovou kapacitou cca 800 míst byl zcela zaplněn návštěvníky různých věkových kategorií.

Úvodního slova se zhostila paní Kristina Kopáčková, která je ředitelkou CA Hana Tours Praha s.r.o.¹ a bývalou předsedkyní Česko-japonské společnosti², spolu s paní Kaoru Iguchi, vedoucí japonského oddělení CA Hana Tours. Moderování obou dam v bilingvním (japonsko-českém) duchu doprovázelo celý program. Hana Tours je cestovní kancelář specializující se na kontakt českých turistů s Japonskem, a tak mi nebylo zcela jasné, jak se právě tato společnost dostala k organizaci Japonského dne v ČR. Jak mi prozradila sama paní doktorka Kopáčková: „Vzhledem k tomu, že Hana Tours Praha dělá mnoho aktivit na poli japonské kultury, byla naše firma vybrána v Japonsku, aby zorganizovala Japonský den v Praze. V minulosti jsme dělali například velký večer s japonskými kimony, kdy vedoucí japonské delegace byl přijat v prezidentské kanceláři u kancléře pana Medka, bylo zde 90 účinkujících, kteří předvedli na dvě stovky krásných japonských kimon atd.“ V rámci České republiky měl Japonský den jako takový premiéru, zatímco na poli světovém se jednalo již o 12. ročník. V letech minulých se tak mohli stát pozorovateli této výjimečné kulturní události například v Anglii, Řecku či Malajsii. Otázkou ale zůstává, kdo stojí za samotnou ideou Japonského dne a jeho realizací? „Organizace akce Japonský den přísluší Společnosti pro šíření japonské tradiční kultury. Tato společnost je nezisková, volně sdružuje veškeré amatérské soubory, které mají zájem o to šířit japonskou tradiční kulturu doma a v cizině. Například pomocí těchto akcí se připojují i cizinci; v našem pořadu vystupovali dva pánové ze Švýcarska. Když se konal Japonský den ve Švýcarsku, nadchli se pro japonské bubny *wadaiko* a vytvořili skupinu hráčů na bubny *wadaiko*. Účastní se vystoupení skupin *Wadaiko* při příležitosti jejich koncertů v Evropě. Mezi bubeníky byla také

¹ <http://www.hanatour.cz/>

² <http://www.japan.cz/>

jedna dáma, která žije v Belgii, je to Japonka, a také se účastní koncertů v Evropě,“ osvětlila mi ochotně celou záležitost paní Kopáčková.

Tradiční japonské bubny *wadaiko* se rozezněly celým sálem, když skupina umělců Wadaiko Mix Team nastoupila na scénu, aby předvedla samurajskou skladbu. Následoval krátký oficiální projev Japonského velvyslanectví³, kterého se chopil pan rada Kenichi Kimiya. Jak mi paní Kristina Kopáčková také prozradila, Japonský den v Praze zaštitilo právě Japonské velvyslanectví, protože velkou částí práce vyslanectví je také šíření dobrého jména japonské kultury v České republice. Součástí dalšího vystoupení Wadaiko Mix Team byl rituální Lví tanec, který do Japonska přišel z Číny a často jej lze spatřit při rituálech souvisejících se zlými duchy, ale také při vítání Nového roku. V rámci Japonského dne měl ovšem symbolizovat česko-japonské přátelství. Hra na *wadaiko* je velice působivým prvkem tradiční japonské kultury spojená s pokřiky, určitou choreografií a dynamikou celé skupiny. Další tradiční hudební nástroj pocházející z Japonska je naopak strunný a proslavil se pod názvem *koto*. Hru na tento nástroj, tedy v jeho zmenšené podobě, jelikož délka originálního *koto* je až 6 metrů, nám předvedlo pět žen v doprovodu flétnisty hrajícího na *šakuhači*. Zmíněné hudební nástroje jsou častou součástí veřejných festivalů, kterých Japonsko může nabídnout opravdu širokou škálu. Jejich použití má spojitost také s náboženstvím, především šintoismem, jehož charakter významně ovlivnil a ovlivňuje celou škálu kulturně-náboženských projevů Japonského národa.

Na podium poté vystoupila taneční skupina Nadeshiko, která předvedla opravdu skvělé taneční vystoupení. Jako první ze třech tanců *jasokai* předvedli dívky a chlapci v kostýmech uvítací tanec, který, jak nám bylo sděleno, je nyní v Japonsku velkým hitem a často objevuje na různých festivalech, kterých je na ostrovním státu během roku nespočet. Skupina zhruba 30 mladých tanečnic nám s obdivuhodným nasazením předvedla mimo jiné také tanec Moře v zajímavém spojení rytmu disko a prvků tradiční japonské hudby. Jejich vystoupení bylo opravdu působivé a temperamentní! Velice kontrastně pak působila následující část programu, ve které se na jevišti objevila tradičně ustrojená a nalíčená japonská dáma. Za dřevěnou lavicí nám ve stoje předvedla ukázkou z tradičního japonského umění vyprávění, což je prakticky soutěžní disciplínou, ve které je povolené používat různé pomůcky. Přibližně pětiminutové vystoupení tak gradovalo či se znovu utišovalo nejen vlivem hlasové dynamiky vyprávěčky, ale také s pomocí klacíku otloukaného o dřevěnou lavici, za kterou umělkyně po celou dobu stála.

Jako speciální host vystoupil známý a úspěšný smíšený sbor Pražský hlahol. Lze jen zpětně uvažovat o tom, jak příhodná volba to byla. V jejich zhruba 15 minutovém repertoáru se objevila například skladba Ave Maria a na závěr zazněla i jedna lidová píseň. Celkově ovšem jejich příspěvek, včetně dlouhých běžových hábitů, působil v rámci pestrého a i fyzicky barevného programu naneštěstí dosti unyle. Snad by v tomto případě bylo bývalo lepší volbou využít kvalit jednoho z mnoha našich českých folklorních souborů a nechat tak zazářit jak tradiční české kroje, tak i písně.

³ <http://www.cz.emb-japan.go.jp/>

Jako další v programu přišly na řadu hry *nó*, které patří k nejstaršímu divadelnímu japonskému umění. Tradičně v takovém vystoupení nechybí výrazné masky herců, které byly ovšem v tomto případě nahrazeny vějířem. Hry *nó* typově spadají mezi vážné divadlo a vyznačují se specifickým přednesem spojeným s důraznými údery. V rámci Japonského dne v Praze bylo možné stát se svědkem hned tří ukázek her tohoto typu, jež ztvárnil herec z Univerzity Waseda mudrující v průběhu hry nad neznámým problémem. Zajímavou a zábavnou chvilkou bylo představení skupiny Powers, která nám přiblížila podobu tradičního prodeje *Nankin Tamasudare*. „Obchodníci“ se snažili upoutat na sebe pozornost, a tak i získat potencionálního „kupce“, způsobem opravdu neobvyklým; pomocí tvarování podložky z bambusových tyček. Diváci skandovali a během pár vteřin vznikaly v rukou vystupujících různé obrazce, které připomínaly druh prodávaného zboží. Po potlesku následovaly další tři skladby pro bubny *wadaiko* a dále tanec *Jasakoi Tokio Ondo* skupiny Noda culture study group, která se skládala z šesti seniorů. Tito účinkující, kteří, nutno dodat, působili velice svěže a mladě, předvedli ve svém vystoupení decentním a milým způsobem tradiční japonský tanec *ondo*. Jistým odlehčením pak byla ukáзка divadla *kjógen* uvedená opět umělci z univerzity Waseda. Frašky *kjógen* jsou v určitém smyslu protipólem her *nó*, a proto dříve často bývaly uváděny společně, kdy zábavný *kjógen* střídal náročnou hru *nó*. Úryvek divadelní hry typu *kjógen*, který se odehrával na podiu smíchovského Národního domu, vyprávěl příběh o dvou hlídačích skladů se saké a ryží, kteří neodolali a při práci se groteskním způsobem opili. Hry *nó* byly spolu s divadlem *kjógen* prohlášeny světovým kulturním dědictvím UNESCO. Původ japonského divadla se opět váže s původní tamější náboženskou tradicí zvanou šintoismus, ovšem zmíněné hry *nó* a *kjógen* byly ovlivněny především přítomností buddhismu na ostrovním státě. Obě divadelní formy k sobě neoddělitelně patří a nutno dodat, že se do současnosti zachovaly v téměř nezměněné podobě!

Po úspěšném zakončení divadelní ukázky přišly na řadu tři skladby pro flétnu *šakuhači*, ukázky kaligrafie a své místo na jevišti naposledy dostaly i skupiny *Wadaiko Mix Team* a *Dance Mix Team*, které předvedly famózní výkony. Nutno dodat, že po celou dobu programu měli malý i velcí návštěvníci Japonského dne možnost si sami za přítomnosti zkušených Japonců a jejich českých pomocníků vyzkoušet kaligrafii či skládání origami. Program byl ukončen o něco později, než bylo v plánu, a všichni umělci, účinkující i organizátoři se s publikem rozloučili.

Zájem o Japonsko, jeho kulturu a jazyk v západní společnosti stále stoupá a důkazem toho je mimo jiné i návštěvnost Japonského dne v Praze. Program, který Společnost pro šíření tradiční japonské kultury nabídla, se může chlubit svou pestrou a působivou náplní, která nejen oživuje tradiční prvky japonské kultury a nenásilným způsobem je také spojuje s některými moderními aspekty umění, ale také realizuje myšlenku interkulturního dialogu způsobem, který je člověku nejvíce přirozený, tedy právě skrze umění. Pro ty, kdo tento rok Japonský den nestihly v Praze, se naskytne možnost účastnit se dalšího, tedy v pořadí již 13. ročníku Japonského dne v prozatím neznámé destinaci, o níž bude rozhodnuto v červnu tohoto roku. Vřele doporučuji nejen všem religionistům!